

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.032.03.2019

insp. Piotr Mąka
Komendant
Wojewódzki Policji
w Poznaniu
ul. Jana Kochanowskiego 2A
60-844 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/083 Optymalizacja kosztów energii elektrycznej w jednostkach sektora finansów publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu; ul. Jana Kochanowskiego 2A, 60-844 Poznań (dalej: KWP oraz Komenda).
Kierownik jednostki kontrolowanej	insp. Piotr Mąka, Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu od 2 października 2017 r., wcześniej pełniący obowiązki Komendanta Wojewódzkiego Policji od 23 maja 2017 r. (dalej: Komendant). Poprzednio, w okresie od 10 lutego 2016 r. do 22 maja 2017 r., funkcję Komendanta Wojewódzkiego Policji pełnił insp. Tomasz Trawiński.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej. 2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem lub po tym okresie, które mają związek z działaniami objętymi kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1) Piotr Kręt, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/185/2019 z 30 grudnia 2019 r. 2) Krzysztof Kowalak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/28/2020 z 20 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Komenda prawidłowo monitorowała bieżące zużycie energii elektrycznej. Prowadzony przez Wydział Inwestycji i Remontów System Rozliczania Energii, pozwalał kontrolować zużycie energii czynnej we wszystkich komisariatach podległych KWP w Poznaniu. Podejmowane przez Komendę działania dotyczące wprowadzania oszczędności w kosztach energii elektrycznej nie były jednak wystarczające, głównie dlatego, że System Rozliczania Energii nie obejmował swoim zakresem opłat z tytułu dystrybucji energii. Koszty dystrybucji energii elektrycznej, w tym m.in. związane z opłatą stałą, opłatą sieciową, a także opłatą za ponadumowny pobór energii biernej, nie były przedmiotem rzetelnych analiz, a działania mające na celu ograniczenie opłat ponoszonych za pobór energii biernej podejmowane były tylko w przypadkach przeprowadzania remontów lub realizowania nowych inwestycji.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na:

- nieprzeprowadzeniu analiz kosztów dystrybucji energii elektrycznej,
- niedostosowaniu mocy umownej do faktycznych potrzeb obiektów Komendy,
- niepodjęciu skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych za ponadumowny pobór energii biernej,
- nierzetelnym przeprowadzeniu rozeznania w zakresie możliwości zastosowania odpowiednich grup taryfowych, uwzględniających zużycie energii elektrycznej w strefach czasowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej

1.1. KWP w Poznaniu na dzień 1 stycznia 2017 r. posiadała 209 punktów poboru energii elektrycznej,⁴ (dalej: PPE), w tym cztery PPE z grupą taryfową B21, jeden z B22, 15 z C12a, 30 z C21, pięć z G11, jeden z R oraz 153 z C11. Natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., posiadała 199 PPE w tym cztery PPE z grupą taryfową B21, jeden z B22, 11 z C12a (cztery mniej niż w 2017 r.), 33 z C21 (trzy więcej niż w 2017 r.), trzy z G11 (dwa mniej niż w 2017 r.) oraz 147 z C11 (sześć mniej niż w 2017 r.). Z tytułu usług dystrybucji energii elektrycznej KWP ponosiła opłaty m.in.: sieciową stałą i przejściową (związane z zamówieniową mocą), sieciową zmienną, jakościową, kogeneracyjną (związaną z przesyłem energii czynnej), abonamentową i OZE⁵, a także z tytułu przekroczenia mocy umownej oraz ponadumownej energii biernej indukcyjnej i pojemnościowej

(akta kontroli str. 186-196)

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Według § 2 pkt 3 rozporządzeń taryfowych, miejsce dostarczania energii elektrycznej to punkt w sieci, do którego operator dostarcza energię elektryczną, określony w umowie o przyłączenie do sieci albo w umowie o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej albo w umowie kompleksowej, będący jednocześnie miejscem odbioru tej energii.

⁵ Opłata wprowadzona ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 261 ze zm.).

1.2. W latach 2017, 2018 i 2019 KWP w Poznaniu wydała odpowiednio: 2.616,85 tys. zł, 2.638,13 tys. zł i 2.679,90 tys. zł na zakup energii czynnej. Wydatki związane z usługą dystrybucyjną energii elektrycznej w ww. poszczególnych latach kształtowały się w następujący sposób: 2.838,08 tys. zł, 2.715,83 tys. zł oraz 2.819,99 tys. zł.

(akta kontroli str. 164)

Komendant KWP wyjaśnił, że wymiernym efektem prowadzonego Systemu Rozliczeń Energii (dalej: SRE) w garnizonie jest utrzymywanie w ciągu kilku ostatnich lat zużycia energii elektrycznej na porównywalnym poziomie, pomimo uruchamiania nowych jednostek oraz doposażenia jednostek w nowe urządzenia techniczne i teleinformatyczne. Dodał, że analizy te przeprowadzane są w cyklu comiesięcznym.

(akta kontroli str. 82-95)

1.3. W okresie objętym kontrolą, w KWP w Poznaniu obowiązywały oddzielne umowy na dystrybucję energii elektrycznej zawarte z Enea Operator Sp. z o. o. i Energa Operator S.A. oraz na zakup energii elektrycznej, zawarta z Polskim Koncernem Naftowym ORLEN S.A. od dnia 1 lutego 2018 r.⁶

(akta kontroli str. 219-360)

1.4. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym⁷ KWP, do zadań Wydziału Inwestycji i Remontów przypisano zagadnienia związane z optymalizacją kosztów zakupu i rozliczania energii elektrycznej. Zgodnie ze Szczegółowym Zakresem Zadań Wydziału (rozdział 5 § 11) do zakresu działania Zespołu Eksploatacji należało w szczególności zapewnienie dostaw oleju opałowego, opału, wody i odprowadzenia ścieków, ciepła, energii elektrycznej. Zadania w zakresie dostaw energii elektrycznej i paliwa gazowego realizował technik Zespołu Eksploatacji. Zgodnie z zakresem obowiązków, do zadań ww. pracownika należało m.in.:

- opracowanie umów na dostawę energii elektrycznej i paliwa gazowego do jednostek Policji województwa wielkopolskiego;
- współpraca z zakładami energetycznymi w wymaganym zakresie dotyczącym obiektów Policji;
- dokonywanie bieżącej analizy wielkości zużycia energii elektrycznej;
- opracowanie faktur za media;
- rejestracja, ewidencja i rozliczanie faktur na kartach obiektów i przetwarzanie danych;
- stała kontrola stopnia zaangażowania środków finansowych w zakresie udzielonych zamówień publicznych w ujęciu rodzajowym oraz realizowanych poza ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸ (dalej: ustawa pzp).

Od 2017 r., na podstawie Decyzji⁹ Komendanta KWP, za obsługę programu SRE prowadzonego w jednostkach podległych i komendzie w zakresie merytorycznym oraz monitorowanie zużycia i przygotowania wstępnych analiz za media w SRE, wyjaśnienia rozbieżności nadmiernych zużyć oraz przygotowanie pism w zakresie programu, odpowiedzialny był ten sam pracownik.

(akta kontroli str. 17-76, 82-84)

1.5. Współpraca z operatorami systemów dystrybucyjnych (dalej: OSD) prowadzona była na etapie poprzedzającym udzielenie zamówienia. Z wyjaśnień Komendanta

⁶ wcześniej od 1 lutego 2016 r. – do 31 stycznia 2018 r. z PGE Obrót S.A.

⁷ Regulamin Organizacyjny Komendy wojewódzkiej Policji w Poznaniu z dnia 11 maja 2019 r.

⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 545 ze zm.

⁹ Decyzja nr 19/2017 komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie zasad funkcjonowania i sposobu prowadzenia wewnętrznego zboru informacji Systemu Rozliczeń Energii (dalej: SRE) w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu oraz jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego.

KWP wynika, że nie współpracowano z OSD w celu pozyskania informacji o możliwościach obniżenia wydatków na dystrybucję. W lipcu 2019 r. podjęto współpracę z dostawcą energii w sprawie utrzymania kosztów za zakupioną energię elektryczną w roku 2019 na poziomie cen z roku 2018.

(akta kontroli str. 84-95, 572-577)

1.6. W okresie objętym kontrolą, Komendant KWP w Poznaniu nie zlecał wyspecjalizowanym podmiotom wykonania analiz w zakresie optymalizacji energii elektrycznej istniejących PPE. Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że działania takie podejmowane są w ramach realizowanych przez Komendę procesów inwestycyjnych w zakresie budowy nowych jednostek Policji oraz przy zakupie urządzeń teletechnicznych. Na etapie projektowania prowadzone są przez projektantów branży elektrycznej i teletechnicznej szczegółowe obliczenia i analizy w celu optymalizacji kosztów zużycia energii elektrycznej. Urządzenia zmniejszające opłaty za zużycie energii elektrycznej zostały zastosowane w oddanym w maju 2019 r. budynku KMP w Kaliszu. Będą także zastosowane w budowanym budynku KPP Nowy Tomyśl oraz w realizowanym projekcie „Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu budowa nowego obiektu na potrzeby laboratorium Kryminalistycznego”.

(akta kontroli str. 442-450, 569)

1.7. Na podstawie Decyzji¹⁰ Komendanta KWP, w 2015 r. wprowadzono w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu oraz w jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego program SRE. Za realizację tego programu odpowiedzialny był Wydział Inwestycji i Remontów KWP w Poznaniu (dalej: WIR). SRE obejmował systematyczne zbieranie informacji oraz prowadzenie analiz w zakresie zużycia energii elektrycznej na podstawie przekazywanych danych (odczyty energii elektrycznej) przez poszczególne komendy w każdy poniedziałek i piątek. Gromadzone dane pozwalały poddać analizie koszty utrzymania konkretnego obiektu na przestrzeni roku oraz lat. W comiesięcznej analizie zużycia energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody w jednostkach podległych KWP w Poznaniu, w części dotyczącej energii elektrycznej zamieszczono dane dotyczące 178 pozycji, takie jak: zużycie całkowite energii w miesiącu, zmianę procentową i różnicę ilościową względem miesiąca poprzedniego, zmianę procentową i różnicę ilościową względem analogicznego miesiąca roku ubiegłego, średnie zużycie w ciągu bieżącego roku, zużycie na etat oraz zużycie na 1m².

(akta kontroli str. 82-85, 361-426)

Komendant KWP wyjaśnił, że gromadzone w SRE dane pozwalają poddać analizie koszty utrzymania konkretnego obiektu na przestrzeni roku (koszty utrzymania w zależności od pory roku) oraz lat. Najważniejsze dane z faktury od dostawcy energii elektrycznej zostają przeniesione do karty utrzymania obiektu.

(akta kontroli str. 85, 213-218)

W okresie objętym kontrolą KWP w Poznaniu posiadała 37 PPE z grupy taryfowej B2x oraz C2x. Z przeprowadzonej analizy zestawienia w ww. grupach taryfowych PPE wynika, że w dwóch przypadkach PPE¹¹ moc umowna została dostosowana do faktycznych potrzeb obiektu. W pozostałych przypadkach moc umowna była przyjęta w takiej samej wartości jak moc przyłączeniowa.

(akta kontroli str. 162-163)

¹⁰ Decyzja nr 407/2015 Komendanta KWP w Poznaniu z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie zasad funkcjonowania i sposobu prowadzenia wewnętrznego zbioru informacji Systemu Rozliczania Energii (dalej: SRE) w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, zmieniona Decyzją nr 19/2017 z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie zasad funkcjonowania i sposobu prowadzenia wewnętrznego zbioru informacji Systemu Rozliczania Energii (dalej: SRE) w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu oraz jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego.

¹¹ KMP Kalisz ul. Jasna 1 nr PL0037410011473288 oraz KMP Kalisz Poliklinika ul. Kordeckiego 36 nr PL0037410011485820

Komendant KWP podał, że w latach 2017-2019 zarówno Wydział Kontroli KWP, jak i zespół ds. Audytu Wewnętrznego nie przeprowadzał w WIR kontroli dotyczącej optymalizacji kosztów zakupu i dystrybucji energii elektrycznej. Dodał, że kontroli nie przeprowadzano z uwagi na brak występowania negatywnych czynników w przeprowadzanej corocznie analizie ryzyka. Potrzeba taka nie wynikała również z priorytetów kierownictwa jednostki i KGP. Niniejszy zakres kontroli nie był zgłaszany przez komórki bądź jednostki organizacyjne województwa wielkopolskiego.

(akta kontroli str. 564-567)

1.8. KWP w Poznaniu nie występowała do OSD o wykonanie usługi przetwarzania, zarchiwizowania i przekazania danych profilowych zarejestrowanych przez układ pomiarowo-rozliczeniowy.

(akta kontroli str. 569)

1.9. Na podstawie analizowanych 8 PPE stwierdzono, że w jednym¹² wystąpił przypadek naliczenia opłat z tytułu przekroczenia mocy umownej. Przekroczenia mocy wystąpiły w czterech miesiącach 2018 r. i wyniosły razem 284 kW. Łączna opłata za to przekroczenie mocy umownej została naliczona w wysokości 3.260,32 zł.

(akta kontroli str. 179)

Komendant KWP wyjaśnił, że KWP zawarła umowę z firmą budowlaną wykonującą kompleksowy remont, przebudowę i rozbudowę ww. obiektu. Dodał, że opłaty z tytułu energii elektrycznej ponosiła firma budowlana na podstawie faktur wystawianych przez KWP w Poznaniu. We wskazanym okresie, w którym nastąpiło przekroczenie mocy umownej, zostały wystawione faktury na firmę prowadzącą remont w ww. PPE. Dodał, że była prowadzona przez KWP analiza w SRE, natomiast firma budowlana nie składała wniosku o zmianę zapotrzebowania na energię elektryczną.

(akta kontroli str. 579)

1.10. W związku z przeprowadzanymi przez zamawiającego postępowaniami na zakup energii elektrycznej dla jednostek Policji położonych na terenie województwa wielkopolskiego w trybie przetargu nieograniczonego, ofercie, zgodnie z formularzem ofertowym (załącznik do SIWZ), zobowiązani byli wskazać ceny energii elektrycznej w różnych grupach taryfowych oraz strefach czasowych.

(akta kontroli str. 599-606)

1.11. Do maja 2017 r. obowiązywały cztery umowy kompleksowe na zakup energii elektrycznej i usługi dystrybucji w grupie taryfowej C11. Koszt zakupu energii elektrycznej na podstawie umów kompleksowych wyniósł w 2017 r. 6.743,47 zł. W okresie objętym kontrolą, w KWP w Poznaniu nie zawierano umów kompleksowych dla grup taryfowych C2x oraz B2x.

(akta kontroli str. 164, 219-223)

1.12. Wyboru dostawcy energii elektrycznej dokonywano na podstawie art. 39 ustawy pzp., w trybie przetargu nieograniczonego. W dniu 30 grudnia 2019 r. została podpisana umowa z Polskim Koncernem Naftowym ORLEN S.A.¹³ na sprzedaż energii elektrycznej. Wyboru OSD dokonywano na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy pzp w przypadku zamówień poniżej 30000 euro oraz art. 67 ust.1 pkt 1 ustawy pzp w przypadku zamówienia z wolnej ręki. W okresie objętym kontrolą, KWP w Poznaniu przeprowadziła dziewięć postępowań w trybie art. 4 pkt 8 ustawy

¹² KP Stare Miasto ul. Marcinkowskiego 31, Poznań nr PLENED0000059000000001658679504

¹³ Wcześniej w 2017 oraz w 2018 r. sprzedaż energii elektrycznej wykonywał również Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.

pzp i zawarła umowy z Enea Operator Sp.z o.o. na dostarczanie energii elektrycznej oraz siedem postępowań w trybie art. 67 ust. 1 pkt 1 ustawy pzp, z czego cztery umowy na dostarczanie energii elektrycznej podpisała z Enea Operator Sp.z o.o., a trzy z Energa Operator S.A., ze względu na działalność operatorów sieci dystrybucyjnych, stanowiącą monopol naturalny, a więc bez możliwości konkurencyjnego wyboru innego podmiotu w tym zakresie.

(akta kontroli str. 598, 666-667)

1.13. Zarządzeniem Komendanta KWP w Poznaniu została zatwierdzona „Polityka rachunkowości KWP w Poznaniu¹⁴. W dziale V ww. dokumentu ustalono zasady obiegu i kontroli dowodów księgowych w jednostce. Zgodnie z tym dokumentem pracownik merytoryczny¹⁵ odpowiedzialny za rozliczanie energii elektrycznej weryfikował faktury pod względem merytorycznym, tj. m.in. pod kątem tego, czy dokument został wystawiony przez właściwy podmiot oraz na jakiej podstawie go wystawiono, a także wpisywano numer umowy, na podstawie której została wystawiona faktura. Na odwrocie faktur wskazywano podstawę prawną zawarcia umowy, jej numer, klauzulę: „Sprawdzono pod względem merytorycznym” oraz oświadczenie o dokonaniu wydatku w sposób celowy, oszczędny i gospodarny. Poniżej wpisywano kwalifikację wydatku budżetowego oraz kwotę, a na końcu zamieszczano klauzulę „Sprawdzono pod względem formalno-rachunkowym”.

(akta kontroli str. 197-205)

Na podstawie otrzymanych informacji od dystrybutorów energii elektrycznej oraz weryfikacji faktur wystawionych przez OSD stwierdzono, że większość faktur płacona była terminowo. Opóźnienia w terminowych płatnościach wystąpiły w listopadzie 2018 r., co skutkowało zapłatą odsetek w łącznej kwocie 304,48 zł oraz w listopadzie i grudniu 2019 r., co skutkowało zapłaceniem odsetek w łącznej kwocie 395,03 zł.

(akta kontroli str. 437-441, 454-483)

Komendant KWP wyjaśnił, że realizacja planu w zakresie § 4000 – grupa wydatków bieżących jednostki – osiągnęła bardzo wysoki poziom ok. 99% na dzień 30 listopada 2018 r., a w roku 2019 na dzień 30 października. Niedoszacowanie planu finansowego KWP w Poznaniu w zakresie wydatków rzeczowych jest powodem powstania zatorów płatniczych. Ograniczone wielkości środków finansowych przyczyniły się do powstania wysokiego zaangażowania planu finansowego z tytułu zaciągniętych zobowiązań tylko na realizację niezbędnych zadań statutowych Policji.

(akta kontroli str. 451-453)

1.14. Według stanu na 11 marca 2020 r., w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu obowiązywało 56 umów najmu (podnajmu), dzierżawy i użyczenia obiektów na cele służbowe. Szczegółowym badaniem objęto dwie umowy z najwyższymi miesięcznymi czynszami, tj. umowę najmu części gospodarstwa rolnego z 23 maja 2018 r. oraz umowę podnajmu nr 1/2017 wydzielonej powierzchni w hangarze lotniczym H44 z 3 lipca 2017 r. W obu przypadkach rozliczenie kosztów zużycia energii elektrycznej odbywało się na podstawie wskazań liczników. W umowie najmu części gospodarstwa rolnego zapisano, że „wynajmujący są zobowiązani do przedstawienia do wglądu, na wniosek najemcy, protokołów z wykonania pomiarów kontrolnych instalacji elektrycznej znajdującej się w przedmiocie najmu”. KWP w Poznaniu posiadała kserokopie faktur wystawianych na nabywcę usług dystrybucji energii elektrycznej, na podstawie których można było

¹⁴ Zarządzenie Komendanta KWP nr 9/2017 z dnia 20 listopada 2017 r. w sprawie Polityki Rachunkowości Komendy KWP.

¹⁵ tj. pracownik Wydziału Inwestycji i Remontów KWP w Poznaniu

ustalić: grupę taryfową (C12A), moc umowną (27 kW), opłaty: stałą sieciową, przejściową, jakościową. W badanym okresie KWP nie wносиła do podmiotów

wynajmujących uwag do otrzymywanych faktur za energię elektryczną. Jak wyjaśnił Komendant, podmioty wynajmujące dokonują zamawiania energii elektrycznej według parametrów koniecznych i niezbędnych dla prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Dodał, że KWP nie ma możliwości i kompetencji weryfikacji potrzeb w zakresie zamawianych parametrów elektrycznych przez podmioty wynajmujące, które kierują się własnymi potrzebami. Jak również nie zwracała się o nie do wynajmujących.

Komendant wyjaśnił, że jako najemca nieruchomości lub ich części wykorzystywanych do celów służbowych Policji, ustalając z wynajmującym treść umów, przedmiotem których jest korzystanie z ww. obiektów, określa sposób ponoszenia opłat za energię elektryczną. Na wynajmującym spoczywa obowiązek należytego wyliczania i rozliczania należności z tego tytułu. Z drugiej strony, najemca posiada standardowe uprawnienia kontrolne w zakresie sposobu wyliczania oraz zasadności ponoszonych opłat. Dodał, że wynajmujący, na każdorazowe żądanie najemcy ma obowiązek przedstawić kalkulację należności z tytułu zużycia prądu.

(akta kontroli str. 578-581)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Analizy optymalizacji kosztów energii elektrycznej nie obejmowały kosztów usług dystrybucji, wskutek czego nie były one rzetelne. Nie przeprowadzono udokumentowanych, kompleksowych analiz w zakresie ponoszonych kosztów z tytułu: opłaty stałej dystrybucyjnej (uzależnionej od wartości mocy zamówionej), opłaty dystrybucyjnej sieciowej (powiązanej z wyborem grupy taryfowej) oraz opłaty z tytułu ponadumownego poboru energii biernej. Analizy takie powinny stworzyć warunki do podejmowania działań w celu ograniczenia tych kosztów.

Komendant wyjaśnił, że wprowadzony system rozliczania energii obejmuje systematyczne zbieranie informacji oraz prowadzenie analiz w zakresie zużycia energii elektrycznej. Gromadzone w SRE dane pozwalają poddać analizie koszty utrzymania obiektu na przestrzeni roku (koszty utrzymania w zależności od pory roku) oraz lat. SRE umożliwia systematyczne monitorowanie zużycia przedmiotowego medium oraz zapewnia możliwość oceny wzrostu czy spadku kosztów utrzymania jednostek dla kierowników jednostek organizacyjnych w całym garnizonie. Według opinii WIR, wykonanie szczegółowej analizy kompensacji mocy biernej wymaga zaangażowania specjalistycznej firmy, która przeprowadzi pomiary i na tej podstawie zaprojektuje właściwy typ urządzenia kompensującego wraz z jego podłączeniem do istniejącej instalacji elektrycznej w danym obiekcie. Komendant dodał, że Policja jest szczególną formacją, której ustawowym i nadrzędnym zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego. W związku z tym, jednostki Policji muszą mieć zapewnioną możliwość funkcjonowania w każdych warunkach nawet ekstremalnych, pozwalających na działanie jednostki z maksymalnym obciążeniem energetycznym. Wynika to w szczególności z charakteru części administracji publicznej, jaką stanowi Policja oraz obowiązku stałej gotowości do wykonania specyficznych zadań państwa, tj. ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Dlatego, zadaniem kierujących newralgicznymi służbami państwa (Policja, Wojsko, itp.) jest znalezienie kompromisu pomiędzy logistyczną stroną jej funkcjonowania a potrzebami służby, w którym jednakże pierwszorzędne znaczenie musi mieć zawsze pełna gotowość

do realizacji zadań ustawowych. W związku z tym, ogólnie pojęty system zarządzania energią elektryczną na terenie garnizonu wielkopolskiego jest ukierunkowany na zachowanie i wykorzystanie zaprojektowanych parametrów systemu, z uwzględnieniem aspektu ekonomicznego.

(akta kontroli str. 86, 442-444, 782-785)

NIK wskazuje, że opłaty na dystrybucję energii elektrycznej stanowiły 51% wszystkich wydatków na energię elektryczną, wobec czego ich pomijanie w prowadzonych analizach było nieuzasadnione.

OCENA CZĄSTKOWA

W Komendzie prowadzono analizy w zakresie optymalizacji wydatków na energię elektryczną pod kątem zużycia energii czynnej. Pomijano w nich jednak koszty dystrybucji energii elektrycznej, w tym m.in. związane z opłatą stałą, opłatą sieciową, a także opłatą za ponadumowny pobór energii biernej, co miało negatywny wpływ na rzetelność tych analiz i wykluczało podejmowanie skutecznych działań zmierzających do zmniejszenia kosztów związanych z opłatami za dystrybucję energii.

OBSZAR

2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

2.1. W KWP funkcjonował SRE dający możliwość porównania ilości zużytej energii czynnej w danym miesiącu, porównania jej z poprzednim miesiącem lub z miesiącem z roku ubiegłego. Program SRE dawał możliwość analizowania zużytej w poszczególnych komisariatach energii czynnej.

(akta kontroli str. 361-426)

Na podstawie analizy 37 PPE, dla których zastosowano grupy taryfowe C2x i B2x, stwierdzono, że trzy komisariaty posiadały zasilanie dwustronne (zasilanie rezerwowe), które zostało zaprojektowane zgodnie z wytycznymi¹⁶ Komendanta Głównego Policji, z których wynika, że komendy wojewódzkie Policji oraz jednostki policji stopnia wojewódzkiego oraz komendy miejskie, powiatowe, rejonowe (powyżej 80 etatów) powinny być zasilane z wydzielonych stacji transformatorowych składających się z przynajmniej dwóch jednostek transformatorowych, a zasilanie awaryjne powinno być zaprojektowane na poziomie 30% ogólnej mocy zainstalowanej w obiekcie. Zdaniem NIK, zaprojektowanie zasilania rezerwowego na poziomie 30% ogólnej mocy przyłączeniowej, zainstalowanej w obiekcie, zgodnego z wytycznymi Komendanta Głównego, nie oznacza zamówienia mocy umownej u OSD na tym samym poziomie. Złożone zamówienie u OSD na moc umowną dla danego przyłącza, powinno być poprzedzone analizą mocy, jaka będzie wykorzystywana w danym obiekcie.

(akta kontroli str. 100, 162-163, 206-212)

2.2. Wprowadzane w celu zmniejszenia poboru energii biernej rozwiązania techniczne w KWP w Poznaniu były instalowane tylko przy realizacji procesów inwestycyjnych. W obiekcie nowej siedziby KMP w Kaliszu¹⁷, na końcowym etapie realizacji inwestycji (kwiecień 2019 r.), został zainstalowany mieszany układ kompensacji mocy biernej pojemnościowo-indukcyjnej. W ramach budowy nowej siedziby KPP w Nowym Tomyślu zaprojektowano i wykonano również kompensację

¹⁶ Wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 lipca 2013 r. w sprawie standardów technicznych, funkcjonalnych i użytkowych obowiązujących w obiektach służbowych Policji.

¹⁷ KMP Kalisz ul. Kordeckiego 36 nr PL0037410007667964 oraz nr PL0037410007660587

mocy biernej w układzie mieszanym pojemnościowo-indukcyjnym. Planowany termin uruchomienia nowej jednostki to kwiecień 2020 r. W projekcie pn. „Budowa nowego obiektu na potrzeby laboratorium kryminalistycznego” w KWP w Poznaniu planowana jest rozbudowa i modernizacja systemu zasilania elektrycznego z uwzględnieniem kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej.

(akta kontroli str. 444-446, 569)

Komendant wyjaśnił, że kompensator mocy został przewidziany w projekcie wykonawczym i wchodził w cały zakres prac budowlanych branży elektrycznej inwestycji budowy nowej siedziby. Kosztorys inwestorski inwestycji nie zawiera takiego poziomu szczegółowości aby można było wyodrębnić i określić koszty urządzeń i robót elektrycznych w zakresie kompensacji mocy. Dodał, że w planie inwestycyjnym na rok 2020 została zabezpieczona kwota 80.000,00 zł na kompensację mocy biernej.

(akta kontroli str. 98-99)

2.3. Analiza 144 faktur za usługi dystrybucyjne energii elektrycznej za lata 2017-2019, dotycząca czterech PPE wykazała, że nie ponoszono opłat za ponadumowny pobór energii biernej indukcyjnej. Stwierdzono natomiast występowanie opłat za ponadumowny pobór energii biernej pojemnościowej. Porównanie w latach objętych kontrolą kosztów dystrybucji energii biernej (opłaty z tytułu ponadumownego poboru energii biernej pojemnościowej) do kosztów dystrybucji energii czynnej (opłat uzależnionych od wielkości zużytej energii czynnej, tj. opłaty sieciowej zmiennej, opłaty jakościowej i opłaty kogeneracyjnej) wykazało, że opłaty netto za energię bierną pojemnościową wyniosły:

- w PPE¹⁸ – KPP Piła ul. Piła Bydgoska 115 – 137,6 tys. zł i stanowiły ok. 98,5% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej)¹⁹ - 139,6 tys. zł);

- w PPE²⁰ – KP Poznań Stare Miasto ul. Marcinkowskiego 31 – 20,6 tys. zł i stanowiła ok. 62% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej – 33,3 tys. zł);

- w PPE²¹ – KP Północ Poznań ul. Jana III Sobieskiego 115 – 71,5 tys. zł i stanowiły ok. 140% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej – 51,1 tys. zł);

- w PPE²² – KWP (zas. I) Poznań ul. Kochanowskiego 2a – 88,3 tys. zł i stanowiły ok. 38% ponoszonych opłat za dystrybucję energii czynnej (sieciowej, jakościowej, kogeneracyjnej – 231,3 tys. zł).

W ww. okresie udział opłat z tytułu ponadumownego poboru energii biernej pojemnościowej w stosunku do wartości opłat za zużycie energii wyniósł 36,1% w przypadku KPP Piła ul. Piła Bydgoska 115²³, 21,7% w przypadku KP Poznań Stare Miasto ul. Marcinkowskiego 31²⁴, 41,2% w przypadku KP Północ Poznań ul. Jana III Sobieskiego 115²⁵, 17,3% w przypadku KWP (zas. I) Poznań ul. Kochanowskiego 2a.

(akta kontroli str. 165-168)

¹⁸ PLENED00000590000000001658804510

¹⁹ Opłata naliczana w 2019 r.

²⁰ PLENED00000590000000001658679504

²¹ PLENED00000590000000001658711594

²² PLENED00000590000000001658684512

²³ Wartość netto dystrybucji – 381 tys. zł.

²⁴ Wartość netto dystrybucji – 95 tys. zł.

²⁵ Wartość netto dystrybucji – 173,8 tys. zł.

2.4. W KWP w Poznaniu funkcjonowało 37 obiektów, w których działały PPE z grupami taryfowymi: C21, B21 i B22. Szczegółowym badaniem objęto 5 takich PPE. Dwa PPE miały podpisane umowy dystrybucyjne z Enea Operator Sp. z o. o., pozostałe trzy z Energa Operator S.A. W toku kontroli pozyskano od Enea Operator Sp. z o. o. oraz Energa Operator S.A. dane profilowe w zakresie energii elektrycznej czynnej pobranej, zarejestrowane przez układ pomiarowo-rozliczeniowy dla pięciu PPE²⁶. Analiza obowiązującej w 2019 r. w Enea Operator Sp. z o. o. taryfy dla usług dystrybucji energii elektrycznej²⁷ wykazała, że Spółka stosuje te same stawki opłat za usługi dystrybucji dla różnych grup taryfowych. Analiza obowiązującej w 2019 r. w Energa Operator S.A.²⁸ taryfy za usługi dystrybucji energii elektrycznej wykazała, że ten OSD posiada taryfy ze zmienną stawką sieciową zależną od strefy czasowej.

(akta kontroli str. 77-81, 431-436)

W wyniku szczegółowej analizy otrzymanych danych profilowych zarejestrowanych w październiku 2019 r. i porównania posiadanej przez trzy PPE (umowy na świadczenie usług dystrybucyjnych z OSD Energa Operator S.A) grupy taryfowej C21 z grupami taryfowymi o zróżnicowanych opłatach sieciowych w strefach czasowych stwierdzono że:

- 1) W PPE²⁹ KMP Kalisz (zas. I) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz – zużycie energii wyniosło 39.426 kWh, opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 to 7.065 zł netto. Zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 8.653 kWh (22%) w szczycie przedpołudniowym, 5.783 kWh (15%) w szczycie popołudniowym, 24.990 kWh (63%) w pozostałych godzinach doby, w grupie taryfowej C23 opłata sieciowa dystrybucyjna netto mogłaby wynieść 5.005 zł (oszczędności to 2.060,00 zł netto).
- 2) W PPE³⁰ KMP Konin Przemysłowa 2, 62-510 Konin – zużycie energii wyniosło 31.934 kWh, opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 to 5.723 zł netto. Zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 9.203 kWh (29%) w szczycie przedpołudniowym, 4.625 kWh (14%) w szczycie popołudniowym, 18.106 kWh (57%) w pozostałych godzinach doby, w grupie taryfowej C23 opłata sieciowa dystrybucyjna netto mogłaby wynieść 4.309 zł (oszczędności to 1.413,00 zł netto).
- 3) W PPE³¹ KPP Ostrów Wlkp. (zas. I) Odolanowska 19, 63-400 Ostrów Wlkp. – zużycie energii wyniosło 17.144 kWh, opłata sieciowa w grupie taryfowej jednostrefowej C21 to 3.072 zł netto. Zużycie energii z podziałem na trzy strefy czasowe wyniosło: 5.229 kWh (31%) w szczycie przedpołudniowym, 2.284 kWh (13%) w szczycie popołudniowym, 9.631 kWh (56%) w pozostałych godzinach doby, w grupie taryfowej C23 opłata sieciowa dystrybucyjna netto mogłaby wynieść 2.308 zł (oszczędności to 764,00 zł netto).

(akta kontroli str. 176-178)

2.5. Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą w obiektach garnizonu wielkopolskiego nie dokonywano zmiany grupy taryfowej związanej ze zmianą wartości zabezpieczeń przedlicznikowych.

(akta kontroli str. 446)

²⁶ Oddział Prewencji Policji ul. taborowa 22 Poznań nr PPE PLENED0000059000000001658680525, KWP (zas. I) ul. Kochanowskiego 2a Poznań nr PPE PLENED0000059000000001658684512, KMP (zas. I) ul. Kordeckiego 36 Kalisz nr PPE PL0037410007667964, KPP (zas. I) ul. Odolanowska 19 Ostrów Wielkopolski nr PPE PL0037420009474567, KMP ul. Przemysłowa 2 Konin nr PPE PL0037450008604549.

²⁷ Zatwierdzona decyzją Prezesa Regulacji Energetyki nr DRE.WRE.4211.64.20.2018.2019.KKu z 22 marca 2019 r.

²⁸ Zatwierdzone Decyzją Prezesa URE nr DRE.WPR.4211.6.11.2017.JSz z dnia 14 grudnia 2017 r.

²⁹ PL0037410007667964

³⁰ PL0037450008604549

³¹ PL0037420009474567

2.6. W zakresie sprawdzenia czy zamówiona moc umowna była adekwatna do grupy taryfowej i zabezpieczenia przedlicznikowego, szczegółowym badaniem objęto sześć PPE³² dla których moc umowna była nie większa niż 40 kW, a zastosowano zabezpieczenie przedlicznikowe od 80 do 200 A. W wyniku tej analizy stwierdzono, że zmiana zabezpieczenia przedlicznikowego do 63 A (zgodnego z tabelami zamieszczonymi w taryfikatorze usług dystrybucyjnych operatorów OSD, zatwierdzonych przez Prezesa URE, według których przy wyliczeniu zapotrzebowania mocy umownej do 40 kW stosuje się zabezpieczenie przedlicznikowe do 63 A³³) i zmiana taryfy z C2x do taryfy C1x dałaby oszczędności w opłatach za energię elektryczną.

(akta kontroli str. 180-185)

Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że w ww. przedstawionych lokalizacjach PPE zastosowane są zabezpieczenia przedlicznikowe od 80 do 200 A z uwagi na zainstalowane w tych obiektach przekładnikowe układy pomiaru zużycia energii elektrycznej. Taki sposób pomiaru zużycia energii elektrycznej został zainstalowany w momencie oddawania tych obiektów do eksploatacji kilkadziesiąt lat temu. Zmiana takich układów pomiarowych przeznaczonych do bezpośredniego pomiaru energii elektrycznej wymaga uzyskania zmiany warunków technicznych przyłączenia, wykonania dokumentacji projektowej uzgodnionej z gestorem sieci elektroenergetycznej oraz prac związanych z przebudową rozdzielnic głównych elektrycznych zasilających poszczególne budynki wraz z liniami kablowymi.

(akta kontroli str. 567)

2.7. Zgodnie z grupami taryfowymi OSD na 2020 r. moc umowną można zamówić raz w roku indywidualnie dla każdego miejsca dostarczenia (pkt 4.2.2 Taryfy³⁴). Dopuszcza się zamawianie mocy umownej w niejednakowych wielkościach na poszczególne, nie krótsze niż miesięczne, okresy roku (pkt 4.2.3 Taryfy). W przypadku zmniejszenia mocy umownej, w rozliczeniach za świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej składnik stały stawki sieciowej zwiększa się o 10% dla całego okresu objętego korektą (pkt 4.2.7 Taryfy). Moc umowna dla siedmiu badanych PPE była określana w umowach o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej zawartych z Enea Operator Sp. z o.o. oraz Energa Operator S.A., a termin do zmiany mocy umownej określono jako 31 października każdego roku kalendarzowego dla Enea Operator Sp. z o.o. lub 30 września w przypadku Energa Operator S.A. W latach 2017 – 2019 KWP w Poznaniu nie składała wniosków do OSD o zmianę mocy umownej. Analiza mocy umownej i maksymalnej mocy pobranej zarejestrowanej przez licznik rozliczeniowy oraz wykazanej w 196 fakturach za usługi dystrybucji energii elektrycznej za okres od stycznia 2017 r. do grudnia 2019 r. (w dwóch przypadkach³⁵ za okres od maja 2019 r. do grudnia 2019 r.) wykazała, że:

- 1) PPE KP Północ Jana III Sobieskiego 115, 60-688 Poznań – moc umowna to 110 kW. W 2017 r. maksymalna moc pobrana wyniosła od 28 kW (sierpień) do 35 kW (luty), tj. od 25% do 32% mocy umownej. W 2018 r. od 26 kW (maj,

³² PL0037410011466824 KMP Kalisz Jasna 3, 62-800 Kalisz; PLENED00000590000000001658683588 KP Jeżyce, Jana Kochanowskiego 16, 60-846 Poznań; PLENED0000059000000000165867858 KP Wilda Chłapowskiego 12, 61-504 Poznań; PLENED00000590000000001658675517 KP Nowe Miasto Polanka 24, 61-131 Poznań; PLENED00000590000000001658814526 KPP Sienkiewiczza 23, 63-900 Rawicz; PL0037480004227171 KPP Poznańska 13, 62-400 Słupca.

³³ [www.energa-operator.pl/upload/wysiwyg/plock/Formularze/tabela_male_przeds.doc.](http://www.energa-operator.pl/upload/wysiwyg/plock/Formularze/tabela_male_przeds.doc;);
<https://www.ure.gov.pl/pl/konsumenci/faq-czesto-zadawane-py/energia-elektryczna/4080.Co-to-jest-grupa-przylaczeniowa.html>

³⁴ Decyzja Prezesa URE nr DRE.WPR.4211.6.2019.JSz z dnia 17 grudnia 2019 r. zatwierdzająca taryfę Energa Operator S.A. na 2020 r.

³⁵ Tj. KMP Kalisz (zas. I) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz oraz KMP Kalisz (zas. II) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz.

czerwiec) do 42 kW (marzec), tj. od 23% do 38% mocy umownej, a w 2019 r. od 27 kW (listopad) do 32 kW (styczeń, maj), tj. od 25% do 29% mocy umownej. Opłata stała³⁶ w okresie 2018-2019 wyniosła 31,4 tys. zł netto.

- 2) Wydział Transportu KWP Podolańska 52, 60-626 Poznań – moc umowna to 280 kW. W 2017 r. maksymalna moc pobrana wyniosła od 41 kW (czerwiec) do 89 kW (grudzień), tj. od 15% do 32% mocy umownej. W 2018 r. od 44 kW (lipiec, sierpień) do 91 kW (luty), tj. od 16% do 32% mocy umownej, a w 2019 r. od 40 kW (sierpień) do 76 kW (marzec), tj. od 14% do 27% mocy umownej. Opłata stała w latach 2018-2019 wyniosła 76 tys. zł netto.
- 3) KWP (zas. I) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań – moc umowna to 390 kW. W 2017 r. maksymalna moc pobrana wyniosła od 257 kW (maj) do 297 kW (listopad), tj. od 66% do 76% mocy umownej. W 2018 r. od 255 kW (kwiecień) do 310 kW (sierpień), tj. od 65% do 79% mocy umownej, a w 2019 r. od 235 kW (kwiecień) do 334 kW (maj), tj. od 60% do 86% mocy umownej. Opłata stała w latach 2018-2019 wyniosła 105,9 tys. zł netto.
- 4) KWP (zas. II) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań – moc umowna to 122 kW. W 2017 r. maksymalna moc pobrana wyniosła od 0 kW (styczeń, marzec, kwiecień, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, listopad, grudzień) do 59 kW (luty), tj. od 0% do 48% mocy umownej. W 2018 r. od 0 kW (luty, kwiecień, lipiec, październik, listopad, grudzień) do 57 kW (styczeń), tj. od 0% do 47% mocy umownej, a w 2019 r. od 0 kW (luty, marzec, kwiecień, lipiec, październik, listopad, grudzień) do 48 kW (wrzesień), tj. od 0% do 86% mocy umownej. Opłata stała w latach 2018-2019 wyniosła 34,8 tys. zł netto.
- 5) KPP Piła Bydgoska 115, 64-920 Piła – moc umowna to 220 kW. W 2017 r. maksymalna moc pobrana wyniosła od 89 kW (lipiec) do 131 kW (styczeń), tj. od 40% do 60% mocy umownej. W 2018 r. od 85 kW (czerwiec, lipiec, sierpień) do 145 kW (październik), tj. od 39% do 66% mocy umownej, a w 2019 r. od 72 kW (lipiec) do 138 kW (maj), tj. od 33% do 63% mocy umownej. Opłata stała w latach 2018-2019 wyniosła 62,7 tys. zł netto.
- 6) KMP Kalisz (zas. I) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz – moc umowna to 300 kW. W 2019 r. (maj – grudzień) maksymalna moc pobrana wyniosła od 260 kW (lipiec) do 334 kW (maj), tj. od 87% do 111% mocy umownej. Opłata stała w okresie maj – grudzień 2019 wyniosła 47,1 tys. zł netto.
- 7) KMP Kalisz (zas. II) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz – moc umowna to 100 kW. W 2019 r. (maj – grudzień) maksymalna moc pobrana wyniosła od 0 kW (lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień) do 53 kW (maj), tj. od 0% do 53% mocy umownej. Opłata stała w okresie maj – grudzień 2019 wyniosła 15,7 tys. zł netto.

Z powyższej analizy wynika, że w ww. przypadkach faktyczna maksymalna moc pobrana wyniosła od 0 do 111% mocy umownej.

Dla potrzeb kontroli NIK opracowano metodykę wyliczenia oszczędności w wydatkach ponoszonych na opłatę stałą. W 2018 r. wyliczono skorygowaną moc umowną dla każdego okresu rozliczeniowego poprzez przyjęcie faktycznego poboru mocy w analogicznym okresie 2017 r., w 2019 r. do wyliczenia przyjęto większą z dwóch wartości poboru mocy w analogicznych okresach 2017 r. i 2018r., a w 2020r. – największą z trzech wartości w analogicznych okresach 2017 r., 2018 r. i 2019 r. Do tak wyliczonej mocy skorygowanej dodano 25% zapas mocy.

³⁶ Przez „Opłatę stałą” należy rozumieć u Operatora Systemu Dystrybucyjnego Enea Operator Sp. z o.o. – „Opłatę stałą sieciową”, a w Energa Operator S.A. – „Składnik zmienny stawki sieciowej”.

Przy wyliczeniach uwzględniono także zakres dopuszczalnej przez OSD mocy umownej (minimalnej i maksymalnej) dla danego PPE.

Przyjmując założenie, że w poszczególnych okresach rozliczeniowych moc umowna byłaby dostosowana do rzeczywistych potrzeb jednostki (wyliczonych zgodnie z ww. zasadą), to w latach 2018-2019 opłata stała netto dla pięciu PPE wyniosłaby:

- 1) 11,9 tys. zł w PPE KP Północ Jana III Sobieskiego 115, 60-688 Poznań, a oszczędności to 19,5 tys. zł netto,
- 2) 24,1 tys. zł w PPE Wydział Transportu KWP Podolańska 52, 60-626 Poznań, a oszczędności to 51,6 tys. zł netto,
- 3) 95,3 tys. zł w PPE KWP (zas. I) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań, a oszczędności to 9,9 tys. zł netto,
- 4) 12,3 tys. zł w PPE KWP (zas. II) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań, a oszczędności to 14,2 tys. zł netto,
- 5) 39,6 tys. zł w PPE KPP Piła Bydgoska 115, 64-920 Piła, a oszczędności to 20,9 tys. zł netto.

W 2020 r. dla ww. PPE opłata stała wyniesie ogółem 282,1 tys. zł netto, a przy zastosowaniu obliczeń mocy skorygowanej opłata netto mogłaby wynieść:

- 1) 6,8 tys. zł w PPE KP Północ Jana III Sobieskiego 115, 60-688 Poznań, a oszczędności to 10,9 tys. zł netto,
- 2) 14,7 tys. zł w PPE Wydział Transportu KWP Podolańska 52, 60-626 Poznań, a oszczędności to 30,3 tys. zł netto,
- 3) 58,5 tys. zł w PPE KWP (zas. I) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań, a oszczędności to 4,3 tys. zł netto,
- 4) 7,9 tys. zł w PPE KWP (zas. II) Kochanowskiego 2a, 60-844 Poznań, a oszczędności to 11,8 tys. zł netto,
- 5) 23,3 tys. zł w PPE KPP Piła Bydgoska 115, 64-920 Piła, a oszczędności to 12,1 tys. zł netto,
- 6) 17,8 tys. zł w PPE KMP Kalisz (zas. I) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz, a oszczędności to 58,2 tys. zł,
- 7) 2,1 tys. zł w PPE KMP Kalisz (zas. II) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz, a oszczędności to 23,2 tys. zł netto.

Przeprowadzona w trakcie kontroli NIK analiza wykazała różnice pomiędzy maksymalną mocą pobraną a mocą umowną. W toku kontroli oszacowano, że przy zamówieniu mocy o niższej wartości, potencjalne oszczędności w opłacie stałej w latach 2018-2019 wyniosłyby 116,1 tys. zł netto (142,8 tys. zł brutto). Natomiast w 2020 roku opłata stała dystrybucyjna byłaby niższa o 150,8 tys. zł netto (185,48 tys. zł brutto).

(akta kontroli str. 165-175)

2.8. KWP w Poznaniu w ramach realizacji procesów inwestycyjnych zainstalowała mieszany układ kompensacji mocy biernej pojemnościowo-indukcyjnej, który funkcjonuje od maja 2019 r. w nowo wyremontowanej KMP w Kaliszu. W ramach budowy nowej siedziby KPP w Nowym Tomysłu zaprojektowano i wykonano również układ kompensacji mocy biernej w układzie mieszanym pojemnościowo-indukcyjnym. Taki sam układ został zaprojektowany w realizowanym projekcie Komendy pn. „Budowa nowego obiektu na potrzeby laboratorium kryminalistycznego”. W okresie ostatnich lat KWP w Poznaniu przeprowadziło modernizację systemów oświetlenia przy wykorzystaniu energooszczędnych źródeł

światła w 24 komisariatach Policji. Prowadzona w WIR systematyczna analiza zużycia energii elektrycznej w SRE umożliwiała obserwowanie zmian w kosztach energii elektrycznej przy wprowadzaniu nowych urządzeń i modernizacji oświetlenia.
(akta kontroli str. 442-448)

2.9. KWP w Poznaniu wprowadzając modernizację systemów oświetleniowych przy wykorzystaniu energooszczędnych źródeł światła w 24 komisariatach Policji znajdujących się na terenie Województwa Wielkopolskiego kierowała się przede wszystkim potrzebą uzyskania oszczędności energii elektrycznej. Oszczędności energii elektrycznej w poszczególnych latach wykazywał system rozliczania energii, prowadzony przez WIR Komendy Wojewódzkiej Policji. Analizy oszczędności energii elektrycznej prowadzone przez WIR nie wskazują czy ww. modernizacje spowodowały obniżenie lub zwiększenie zużycia energii biernej. Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że przed planowaną wymianą oświetlenia i wprowadzeniem nowych urządzeń założono ogólne obniżenie kosztów za zużycie energii elektrycznej bez rozpatrywania poszczególnych cząstkowych składników energii w tym biernej.

(akta kontroli str. 587-597)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie podejmowano skutecznych działań w celu ograniczenia opłat ponoszonych na energię bierną pojemnościową, czego wynikiem był znaczny ich udział, wynoszący od 17,3% do 41,2%, w opłatach ponoszonych za dystrybucję. Nie przeprowadzono rzetelnej analizy w zakresie zmniejszenia poboru energii biernej m.in. w zakresie zasadności zainstalowania układów do kompensacji tej energii, co spowodowało, że w czterech kontrolowanych PPE (opisanych w pkt. 2.3.) za okres 2017-2019 poniesione opłaty za energię bierną pojemnościową wyniosły 318 tys. zł netto (391 tys. zł brutto). Działanie takie stało w sprzeczności z obowiązkiem określonym w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁷, według którego wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Komendant KWP wyjaśnił, że zadania związane z minimalizacją zużycia mocy biernej poprzez zastosowanie specjalistycznych urządzeń elektrycznych – kompensatorów mocy podłączonych do istniejących, wyeksploatowanych i przestarzałych instalacji rozdzielni głównych obiektów należy rozpatrywać jako proces inwestycyjny. Należy uwzględnić generowaną moc cieplną przez kompensator oraz odpowiednie miejsce umożliwiając dostęp do wszystkich urządzeń w pomieszczeniu rozdzielni zapewniając warunki bezpieczeństwa podczas pracy oraz czynności serwisowe. Dodał, że z uwagi na brak środków finansowych na zadania związane z kompensatą mocy biernej, w latach 2017-2019 nie zlecano zewnętrznym podmiotom prac projektowych, dostaw urządzeń czy analiz z wyjątkiem wskazanych wcześniej zadań inwestycyjnych.

(akta kontroli str. 444-446)

NIK wskazuje, że brak środków finansowych nie uzasadnia braku działań w celu prowadzenia analizy zasadności montażu układów do kompensacji energii biernej w sytuacji, gdy KWP ponosi wydatki o znacznej wartości na opłaty z tytułu ponadumownego poboru energii biernej.

³⁷ Dz. U. z 2019 r. poz.869 ze zm.

2. KWP w Poznaniu nie dokonywała zmian grupy taryfowej oraz nie analizowała zmniejszenia opłat spowodowanych zróżnicowanymi stawkami opłat sieciowych w zależności od stref czasowych.

Działanie takie było niezgodne z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, według którego wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. W wyniku przeprowadzonej w toku kontroli NIK analizy danych profilowych za miesiąc październik 2019 r. trzech PPE³⁸, dla których usługi dystrybucyjne świadczył OSD Energa Operator S.A. ustalono, że możliwe do uzyskania oszczędności, tylko za jeden miesiąc poboru energii elektrycznej mogłyby wynieść 4.237,00 zł netto (5.211,00 zł brutto).

Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że na etapie prowadzenia przygotowań do zakupu energii czynnej przeprowadzono analizę w zakresie dużych grup taryfowych w przypadku Enea Operator, z której wynika, że zużycie energii w poszczególnych strefach czasowych w grupach taryfowych B21 i B22 oraz C21, C22a, C22b nie ma wpływu na koszt dystrybucji. Odnosząc się do zakupu usług od Energa Operator S.A. na etapie prowadzenia przygotowań do zakupu energii oraz w późniejszym okresie, Komendant stwierdził, że nie dokonywano rozeznania faktycznego zapotrzebowania na energię w strefach czasowych, z uwagi na specyfikę, jak również wcześniej przyjęte modele zakupu.

(akta kontroli str. 580)

3. Dla siedmiu³⁹ PPE (opisanych w stanie faktycznym - pkt 2.7.) nie podejmowano działań na rzecz dostosowania mocy umownej określonej dla PPE w umowach dystrybucyjnych do faktycznego zapotrzebowania na moc. Brak działań w zakresie dostosowania mocy umownej do faktycznego zapotrzebowania skutkowało ponoszeniem opłaty stałej w wartościach zawyżonych w stosunku do rzeczywistego zapotrzebowania na moc umowną. W toku kontroli oszacowano, że przy zamówieniu mocy o niższej wartości, potencjalne oszczędności w opłacie stałej w latach 2018-2019 wyniosłyby 116,1 tys. zł netto (142,8 tys. zł brutto). Natomiast w 2020 r. opłata stała byłaby niższa o 150,8 tys. zł netto (185,48 tys. zł brutto).

(akta kontroli str. 169-175)

Nie został wobec tego zrealizowany obowiązek określony w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, że wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Komendant KWP w Poznaniu wyjaśnił, że przy zawieraniu umów na dostawę i dystrybucję energii opierano się o dane zawarte w dokumentacjach projektowych obiektów i nie prowadzono w latach 2017-2019 analiz mających na celu wprowadzenie zmian mocy umownej. Odnosząc się do przekazanych w toku kontroli NIK analiz⁴⁰ wskazał, że Policja jest szczególną formacją, której ustawowym i nadrzędnym zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa

³⁸ KMP Kalisz (zas. I) Kordeckiego 36, 62-800 Kalisz nr PPE PL0037410007667964; KMP Konin Przemysłowa 2, 62-510 Konin nr PPE PL0037450008604549; KPP Ostrów Wlkp. (zas. I) Odolanowska 19, 63-400 Ostrów Wlkp. nr PPE PL0037420009474567.

³⁹ Z 37 PPE w których umowa z OSD dotyczyła taryfy C2x lub B2X.

⁴⁰ Analizy siedmiu PPE wskazujące różnice pomiędzy mocą umowną a faktycznym zapotrzebowaniem w danym obiekcie, a także wynikające z tego oszczędności.

i porządku publicznego. W związku z tym jednostki Policji muszą mieć zapewnioną możliwość funkcjonowania w każdych warunkach nawet

ekstremalnych pozwalających na działanie jednostki z maksymalnym obciążeniem energetycznym.

(akta kontroli str. 589-590)

OCENA CZĄSTKOWA

Podejmowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu działania w zakresie wprowadzania oszczędności w kosztach energii elektrycznej nie były wystarczające, a wprowadzony system rozliczania energii nie obejmował swoim zakresem opłat z tytułu dystrybucji energii. Brak analiz w tym zakresie spowodował nieprawidłowości polegające na niedostosowaniu mocy umownej do faktycznych potrzeb oraz niezastosowaniu odpowiedniej grupy taryfowej rozliczającej zużycie energii w strefach czasowych, w celu obniżenia opłat dystrybucyjnych. W celu ograniczenia opłat ponoszonych za pobór energii biernej pojemnościowej, KWP podejmowała działania tylko w przypadku przeprowadzania remontów lub nowych inwestycji.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

- 1) przeprowadzanie analiz dotyczących możliwości optymalizacji kosztów energii elektrycznej obejmujących również koszty usług dystrybucji,
- 2) podjęcie działań w celu dostosowania mocy umownej do faktycznych potrzeb poszczególnych obiektów KWP,
- 3) podjęcie działań zmierzających do zmiany grupy taryfowej na najbardziej optymalną, uwzględniającą rzeczywiste zużycie energii czynnej w poszczególnych strefach czasowych,
- 4) podjęcie działań zmierzających do ograniczenia wydatków ponoszonych na opłaty z tytułu ponadumownego poboru energii biernej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 9 kwietnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Krzysztof Kowalak
inspektor kontroli państwowej

z up. Dyrektora
Tomasz Nowiński
p.o. Wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis